

Krajoznawca Kujawsko - Pomorski

Informator Kujawsko - Pomorskiego Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa PTTK

WYDAWNICTWO ELEKTRONICZNE

Bydgoszcz

Chełmno

Grudziądz

Inowrocław

Kruszwica

Lipno

Świecie

Toruń

Włocławek

Żnin

nr 51/2016

grudzień 2016

Rok XI

ROK 2016 ROKIEM KRAJOZNAWSTWA POLSKIEGO

Wielce Szanowni Krajoznawcy

**Szybkimi krokami zbliżają się Święta
Bożego Narodzenia oraz
Nowy 2017 Rok**

**Dlatego też bardzo proszę przyjąć
najsedreczniejsze i najszczerze życzenia
szczęścia i pomyślności, zdrowia i radości,
a także nieskończonej liczby niezapomnianych wrażeń
krajoznawczych oraz wielu pozytywnych
i sympatycznych przygód na turystycznych szlakach.**

**W imieniu Kujawsko - Pomorskiego Kolegium
Instruktorów Krajoznawstwa PTTK
Krzysztof Czerepowicki**

JUBILEUSZ 110 - LECIA POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO

W dniu 3 grudnia 2016 roku w sali odczytowej Centralnej Biblioteki Rolniczej im. Michała Oczapowskiego w Warszawie odbyła się uroczysta Jubileuszowa Sesja „110 lat Krajoznawstwa Polskiego. Tradycja i nowe wyzwania”.

Wybór miejsca przeprowadzenia tej uroczystości był nieprzypadkowy. To właśnie w tym miejscu - sto dziesięć lat temu - 3 grudnia 1906 roku odbyło się zebranie, na którym prekursorzy polskiego krajoznawstwa między innymi Aleksander Janowski, Kazimierz Kulwiec, Karol Hoffman odbyli zebranie, na którym powołali do życia Polskie Towarzystwo Krajoznawcze. O fakcie tym informuje pamiątkowa tablica

umieszczona na frontowej ścianie budynku biblioteki, pod którą przed rozpoczęciem Sesji delegacja uczestników w osobach Małgorzaty Pawłowskiej i Krzysztofa Tęczy - członków Komisji Krajoznawczej ZG PTTK złożyła wieniec.

Podczas Sesji podsumowano całoroczne działania polskich krajoznawców i turystów wpisujące się w ogłoszony przez Zarząd Główny PTTK Rok Krajoznawstwa Polskiego. Obchody 110 lecia Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

W trakcie Sesji wręczono odznaczenia państwowe i resortowe. Po raz pierwszy najbardziej zasłużeni krajoznawcy otrzymali Odznakę Honorową im. Aleksandra Janowskiego „Za zasługi dla krajoznawstwa”. Sesja była też okazją do wręczenia nagród laureatom ogłoszonych przez Komisję Krajoznawczą ZG PTTK konkursów - krajoznawczego na FB PTTK oraz na najlepszą pracę licencjacką lub magisterską z zakresu krajoznawstwa.

Podczas referatowej, drugiej części Sesji, którą prowadził Członek Honorowy prof. Janusz Zdebski, prelegenci przybliżyli studziesięcioletni wspaniały dorobek polskiego krajoznawstwa, a także zilustrowali teraźniejszość i przyszłość działań naszego Towarzystwa.

Trwającej Sesji towarzyszyła bardzo ciekawa wystawa przygotowana przez Centralną Bibliotekę PTTK, na której można było zapoznać się z historią, dniem dzisiejszym oraz przyszłościowymi planami krajoznawstwa.

Krzysztof Czerepowicki ZIK

ODZNAKI PRZEWODNIKÓW TURYSTYCZNYCH **WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO I JEGO OKOLIC**

Na łamach kilku numerów „Krajoznawcy Kujawsko-Pomorskiego” w interesujący sposób przedstawiano funkcjonujące w szeroko pojętym regionie Kujawsko-Pomorskim regionalne odznaki krajoznawcze PTTK.

Warto jednak także przyjrzeć się innym ciekawym odznakom noszonym przez pewną grupę lokalnych krajoznawców jakimi byli i są bezsprzecznie terenowi przewodnicy turystyczni PTTK. Dla wielu zbieraczy owe przewodnickie atrybuty stanowią wręcz kolekcjonerski rarytas.

I tak zgodnie z § 10 i 11 „Regulaminu szkolenia i egzaminowania kandydatów na przewodników turystycznych miejskich i terenowych oraz nadawania uprawnień przewodników turystycznych PTTK” przewodnik turystyczny w czasie pełnienia obowiązków przewodnickich ma obowiązek posiadania przy sobie w widocznym miejscu przewodnickiej legitymacji-identyfikatora (PTTK), a nadto ma prawo nosić odznakę przewodnicką właściwą dla rodzaju i obszaru uprawnień oraz odznakę swojego macierzystego oddziału, koła lub klubu. W tej sytuacji przewodnicy nadal posiadają - jak funkcjonowało to już od początku przewodnictwa w PTT, PTK i PTTK nieformalny system odznak przewodnickich tzw. blach przewodnickich, zarówno klubowych (kołowych), jak i związanych z konkretnymi posiadanymi uprawnieniami terytorialnymi.

W województwie kujawsko-pomorskim istnieje wiele odznak przewodnickich, które warto w tym miejscu w sposób systematyczny omówić. Każda z nich przedstawia istotny, znaczący dla danego terenu element graficzny: herb, zespół zabytków czy wreszcie krajobraz. Warto podkreślić, że żadne inne województwo nie posiada tak pokaźnego zestawu odznak przewodnickich PTTK i to nawet z uwzględnieniem odznak klubowo-kołowych. Wszystkie odznaki mają charakter znormalizowany zarówno w zakresie kształtu, jak i wielkości. Wszystkie są okrągłe, mają 50 mm średnicy w zewnętrznym otoku mieści się treść tekstowa, zaś wewnątrz treść graficzna.

1. Odznaki terytorialne

Obecnie zbiór obejmuje 8 odznak przewodnickich po całym województwie, jego fragmentach - regionach historycznych lub geograficznych i szlakach turystycznych wykraczających także poza województwo. Historycznie najstarszą jest odznaka Przewodnika Kujawsko-Pomorskiego (po całym województwie) powstała ona w 2002 roku, potem w latach 2005-2015 powstawały kolejno odznaki Przewodnika: po Ziemi Chełmińskiej, po Szlaku Piastowskim, po Kociewiu, po Szlaku Kopernikowskim, po Państwie Zakonu Krzyżackiego, po Ziemi Dobrzyńskiej i po Borach Tucholskich.

Przyjrzyjmy się krótko każdej z prezentowanych odznak.

Odznaka **Przewodnika Kujawsko-Pomorskiego** przedstawia w środkowej części herb województwa obowiązujący od 1999 roku, stanowiący dawny historyczny herb samych Kujaw. Jest nim heraldyczna chimera o średniowiecznym rodowodzie - czerwony półorzeł i czarny półlew pod wspólną koroną w białym (heraldycznie srebrnym) polu.

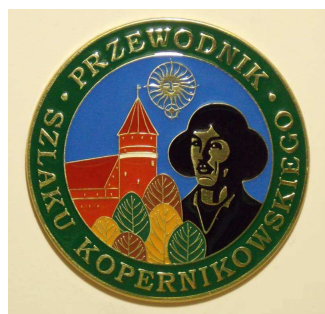
Odznaka **Przewodnika po Ziemi Chełmińskiej** przedstawia historyczny herb Ziemi Chełmińskiej obowiązujący od 1466 roku tj. daty II Pokoju Toruńskiego, w postaci czarnego orła mieczowego w białym (heraldycznie srebrnym) polu. Orzeł mieczowy to swoista ciekawostka heraldyczna. Posiada dodany do czarnego niemieckiego orła tzw. uszczerbiony element innego herbu - Pogoni Litewskiej w postaci zbrojnego ramienia rycerza i koronę na szyi.

Odznaka **Przewodnika po Szlaku Piastowskim** przedstawia złotą arkadę łuku romańskiego z kolumnami z kostkowymi głowicami z granatowymi prześwitami. W środkowej arkadzie znajduje się herb rodowy Piastów - orzeł biały bez korony w czerwonym polu według wzoru z pieczęci króla Przemysła II. W bocznych arkadach znajdują się symbole władzy: z lewej biskupi romański pastorał, a z prawej głównia włóczni św. Maurycego oznaki władzy książęcej, świeckiej.

Odznaka **Przewodnika Turystycznego po Kociewiu** przedstawia czerwonego gryfa na trójdzielnej niebiesko-zielono-żółtej (złotej) tarczy. Gryf będący w pozycji stojącej, wsparty jest na dwóch lwich łapach z pazurami, z orlim skrzydłem o pięciu piórach i orlimi łapami, zakończonymi ostrymi pazurami. Szyja z piórami zakończona głową z ostrym dziobem z językiem i sterczącymi uszami. Całość postaci uzupełniona jest pionowo stojącym ogonem lekko zakręconym, zakończonym ostrym kolcem. Godło oparte jest na starym herbie Tczewa z dokumentu lokacyjnego z 1260 roku z pieczęci księcia Sambora II, władcy niewielkiego księstwa lubiszewsko-tczewskiego z XIII wieku.

Odznaka **Przewodnika po Szlaku Kopernikowskim** przedstawia widok na olsztyński gotycki zamek kapituły katedralnej diecezji warmińskiej od strony rzeki Łyny, wzbogacony zielenią. Z zamkiem tym szczególnie związany był nasz znany astronom zwłaszcza w związku z zachowanym tam własnoręcznie wykonanym kalendarzem astronomicznym, ale także bohaterską obroną zamku w ostatniej wojnie Polski z Zakonem Krzyżackim. Ponadto z boku umieszczona jest stylizowana głowa patrona szlaku Mikołaja Kopernika, w zwieńczeniu zaś symbol teorii heliocentrycznej - Ziemię obiegającą Słońce.

Odznaka **Przewodnika po Państwie Zakonu Krzyżackiego** przedstawia sylwetkę zamku krzyżackiego w Malborku od strony Nogatu (zamek wysoki i fragment średniego z Pałacem Wielkich Mistrzów) - twierdzy będącej stolicą Zakonu Najświętszej Maryi Panny i tarczę herbową zakonu czyli czarny krzyż łaciński w białym (srebrnym polu).

Odznaka **Przewodnika po Ziemi Dobrzyńskiej** przedstawia średniowieczny herb tej Ziemi - ukoronowaną głowę króla Kazimierza Wielkiego w białym polu z charakterystycznym ozdobnym kołnierzem przypominającym odwróconą koronę.

Odznaka **Przewodnika Turystycznego po Borach Tucholskich** przedstawia w swojej środkowej części charakterystyczny krajobraz Borów z wysokim starym lasem sosnowym i malowniczo meandrującą rzeką Brdą z sylwetką płynącego kajakarza.

W 2016 roku powstała także odznaka **Przewodnika Turystycznego po mieście Grudziądzu**. Przedstawia ona w części środkowej stylizowaną panoramę Grudziądza w ujęciu perspektywicznym z gotycką bramą wodną (portową), gotycko-renesansowym tzw. spichrzem Bornwalda, bazylikę-kolegiatę pw. Św. Mikołaja i wieżę dawnego Kolegium Jezuickiego a obecnie ratusza.

Wspomnieć w tym miejscu należy także o mającej najdłuższy rodowód odznace **Przewodnika Miejskiego po Toruniu**, która wymaga jednak oddzielnego szerszego omówienia w innym artykule, ponieważ uprawnienia miejskie na Toruń miały charakter wydzielony.

2. Odznaki klubów (kół) przewodnickich

Aktualnie w województwie tylko jedno koło - **Koło Przewodników Turystycznych przy Oddziale PTTK w Grudziądzu** (działające na prawach klubu) posiada odznakę wyróżniającą swoich członków. Odznaka przedstawi nadwiślańską panoramę Grudziądza z zespołem zabytkowych spichrzy, wież kościoła farnego pw. Św. Mikołaja, obecnie bazyliki mniejszej i sylwetą zespołu kolegium pojezuickiego - ratusza. U dołu odznaki znajduje się także herb miasta Grudziądza.

Z zamiarem stworzenia swoich kołowych odznak noszą się wprawdzie inne większe koła-kluby ale barierą stanowi niestety kwestia finansowa, zwłaszcza wysoka cena wykonania matrycy.

Autorem wszystkich projektów odznak oraz publikowanych fotografii (poza odznaką przewodnika po Toruniu) jest kol. Tomasz Simiński-Stanny Instruktor Krajoznawstwa Polski i przewodnik turystyczny z Grudziądza.

Tomasz Simiński-Stanny IKP

ODZNAKA KRAJOZNAWCZA „FLISAK WISŁĄ”

W roku 2015 z inicjatywy Klubu Turystów Motorowych „Flisak” funkcjonującego w ramach Oddziału Miejskiego PTTK im. Mariana Sydowa w Toruniu ustanowiona została Odznaka Krajoznawcza „Flisak Wisłą”. Celem zdobywania odznaki jest poznanie obiektów szlaku wiślanego, którym flisacy spławiali drewno i różne towary do Gdańska oraz walorów krajoznawczych i tradycji flisackich miejscowości leżących nad Wisłą i Sanem, ze szczególnym uwzględnieniem Ulanowa - stolicy Bractwa Flisackiego oraz Torunia. Podczas zdobywania odznaki należy zwiedzić wymienione w regulaminie miejscowości i obiekty. Odznaka jest jedno-stopniowa, a jej zdobywanie nie podlega ograniczeniom czasowym. Weryfikacji dokonuje KTM „Flisak” z Torunia za pośrednictwem Oddziału Miejskiego PTTK im. M. Sydowa w Toruniu lub na centralnych imprezach turystyczno-motorowych.

Weryfikacji dokonuje KTM „Flisak” z Torunia za pośrednictwem Oddziału Miejskiego PTTK im. M. Sydowa w Toruniu lub na centralnych imprezach turystyczno-motorowych.

ZMIANY W ODZNAKACH KRAJOZNAWCZYCH

ODDZIAŁU PTTK im. ZIEMI CHEŁMIŃSKIEJ W CHEŁMNIE

Oddział PTTK im. Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie wprowadził zmiany w ustanowionych wcześniej dwóch odznakach krajoznawczych. W przypadku Odznaki Krajoznawczej „Miłośnik Twierdzy Chełmno” wprowadzono dodatkowo czwarty jej stopień oraz jej nowy wizerunek. Natomiast w przypadku Odznaki Krajoznawczej „Turysta Chełmży” dokonano zmiany regulaminu, w myśl którego odznaka ma trzy stopnie zamiast jednego oraz również posiada nowy wizerunek.

Skoro już w tym miejscu poruszyłem tematykę odznak krajoznawczych przypominam funkcjonującym w naszych oddziałach PTTK zespołom weryfikacyjnym o składaniu na adres zawarty w stopce wydawniczej sprawozdań z liczby zweryfikowanych i przyznanych odznak krajoznawczych w 2016 roku.

Z góry dziękuję.

Krzysztof Czerepowicki ZIK

„zaległa”...

RELACJA „KLIMKA” Z WYPRAWY DO GDYNI

Grudziądzki klub KLIMEK wybrał się na wyprawę krajoznawczą, by zaczerpnąć w płuca morskiego powietrza. Wędrówkę rozpoczęliśmy od Gdyni Orłowo, a konkretnie od zwiedzenia zespołu dworsko-parkowego Kolibki. Następnie po przemarszu przez bardzo urozmaity teren nadmorskiego parku i przejściu Potoku Kolibkowskiego wyszliśmy na piaszczystą plażę orłowską. Tu wszyscy jak na komendę skierowali się w stronę mola. Krótki odpoczynek na ławkach na molo w promieniach słońca i ruszamy dalej. Na brzegu napotykamy pamiątkową ławeczkę z rzeźbą postaci Antoniego Suchanka miejscowego malarza marynisty, który za życia siadywał w tym miejscu, a dalej dom, w którym mieszkał w 1920 roku Stefan Żeromski. Orłowo znane jest też z tego, iż tu zginął w katastrofie lotniczej w dniu 16.07.1936 roku gen. dyw. Gustaw Orlicz-Dreszer żołnierz Legionów Polskich i uczestnik wojny w 1920 roku. W niewielkiej odległości od brzegu morza znajduje się pomnik upamiętniający to zdarzenie. Następnym naszym celem jest wdrapanie się po drewnianych schodach na ścieżkę biegnącą po kulminacji nadmorskiego klifu. Wchodzimy zatem do rezerwatu przyrody „Kępa Redłowska”, gdyż klif orłowski jest jego częścią. Wędrówka nad urwiskiem i widok morza z wysokości kilkudziesięciu metrów sprawiają niezapomniane wrażenie. Szczególny widok tworzą drzewa przewieszane nad przepaścią i tkwiące w klifie wbrew prawom natury. Każde spojrzenie w kierunku morza zapiera dech w piersiach, gdyż widoki są fenomenalne. Po parokilometrowej wędrówce dochodzimy do znajdującego się w Gdyni Redłowie Cmentarza Obrońców Wybrzeża. To tutaj pochowani są obrońcy Gdyni z 1939 roku ze swym dowódcą pułkownikiem Stanisławem Dąbkiem, a także wyzwoliciele miasta z 1945 roku i żołnierze 1. Brygady Pancernej im. Bohaterów Westerplatte. Chcąc wykorzystać jeszcze dzień szybko przemieszczamy się na Molo Południowe, żeby zwiedzić Akwarium Gdyni i sfotografować się z niszczycielem Błyskawica oraz z Darem Pomorza. Odwiedzamy jeszcze kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gdyni, katedrę w Oliwie, pomnik Krzysztofa Mrongowiusza stojący przed Biblioteką Główną Uniwersytetu Gdańskiego, pomennonicki dom modlitwy w Gdańsku (obecnie własność Kościoła Zielonoświątkowego), kościół pw. Św. Mikołaja w Gdańsku i bazylikę NMP w Gdańsku i wracamy do domu.

Jan Kamiński ZIK

WYDAWCA: Kujawsko-Pomorskie Kolegium Instruktorów Krajoznawstwa PTTK
z siedzibą przy Oddziale PTTK im. ks. ppłk. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu ul. gen. Józefa Hallera 32

Wydawnictwo bezpłatne. Ukazuje się w y ł ą c z n i e w formie elektronicznej

ADRES DO KORESPONDENCJI: e-mail: krzysztof.czerepowicki@gmail.com